

בס"ד. י"ב תמוז, ה'תשכ"ז

(הנחה בלתי מוגה)

ברוך הגומל לחייבים טובות שגמלני טובי, ומדייק בעל הגאולה והשמחה במאמרו ד"ה זה שאמרו בי"ג תמוז לפני ארבעין שנין², דצריך להבין, למה נשתנה נוסח ברכה זו מברכת הנס שאומר ברוך שעשה לי נס, והי' צריך להיות נוסח הברכה ברוך שעשה לי טוב. וממשיך במאמר: והנה ידוע דירידת הנשמה בגוף הגם שהיא ירידה גדולה במאד, הנה ירידה זו צורך עלי' וכו'.

ויש לבאר המשך וקישור הענינים במאמר, דהנה, החיוב דברכת הגומל הוא כדאיתא בגמרא³ ארבעה צריכין להודות (כשיוצאין מן הסכנה), יורדי הים, הולכי מדברות, ומי שהי' חולה ונתרפא, ומי שהי' חבוש בבית האסורים ויצא, וסימנך⁴ וכל החיי"ם, ר"ת חולה יסורין ים מדבר, יודוך סלה⁵, לפי שהיו במקום ומצב של סכנה, וניצולו ממנה, ולא עוד אלא שההצלה היתה באופן נסי, כמובן ממ"ש⁶ יודו לה' חסדו (כיון שהחסד הי' באופן של) ונפלאותיו לבני אדם. ולכאורה צריך להבין, למה עשה ה' ככה שיבואו תחילה למצב של סכנה, ואח"כ יבטל הקב"ה את הסכנה באופן של נפלאות ונס, אף שלא עביד קוב"ה ניסא למגנא⁷ ועכצ"ל, שישנו עילוי שנפעל דוקא עי"ז שתחילה נכנסו ארבעה הנ"ל (שמרומזים בר"ת דחיים) למעמד ומצב של סכנה, ואח"כ בטלה הסכנה, שאז מתגלה חסדו ונפלאותיו של הקב"ה ומתפרסם בפרהסיא, במעמד עשרה מישראל, שהרי צריך לאודוויי קמי עשרה⁸. וכדי לבאר זאת, מקשר במאמר ענין זה עם ענין הדומה לו, ואדרבה, שהוא עיקר ושורש הענין, שזהו כללות הענין דירידת הנשמה בגוף, שהיא ירידה גדולה במאד, ואעפ"כ הרי היא צורך עלי'.

-
קפד, ב. תרפ"ז ע' ריא).	1) ראה ברכות נד, ב. תושוע או"ח
3) ברכות שם (ובפרש"י).	סרי"ט ס"ב. סידור אדה"ז במקומו. סדר ברכת
4) תושוע או"ח שם ס"א.	הנהנין לאדה"ז פי"ג ס"ב.
5) תפלת העמידה.	2) תרפ"ז. נרפס בקונטרס יד — סה"מ
6) תהלים קז, ח. טו. כא. לא.	קונטרסים ח"א קפג, א ואילך (ואח"כ בסה"מ
7) ראה דרשות הר"ן דרוש ח הקדמה	תרפ"ז ס"ע רח ואילך). י"ל בהוצאה שלישית
הא'.	(בתאריך ג' תמוז) לייב תמוז שנה זו. וראה
8) ברכות שם.	גם ד"ה זה דשי"פ פנחס (סה"מ קונטרסים שם

ב) והענין בזה, כפי שמבאר בד"ה ברוך הגומל לחייבים טובות הב' שאמרו ביום הש"ק (שאו בירך ברכת הגומל), דהנה נודע דירידת הנשמה בגוף היא ירידה גדולה ועצומה במאד מאד, דהנשמה כמו שהיא למעלה קודם בואה בגוף הרי שרשה מבחי' המחשבה, וכמאמר ישראל עלו במחשבה⁹, והיינו, שלא זו בלבד ששרש הנשמות הוא ממחשבה שלמעלה מהדיבור, שהוא שרש כל שאר הנבראים, כולל גם המלאכים¹⁰, כמ"ש¹¹ בדבר הוי' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם, אלא עוד זאת, שעלו במחשבה, היינו¹², שבמחשבה גופא, שיש בה כמה דרגות, הרי הם בתכלית העילוי, ועד שהנשמות מושרשים בעצמותו ית'. ונשמה זו, נשמה שנתת בי טהורה היא¹³, נמשכת ויורדת בהשתלשלות המדריגות דבראתה יצרתה ונפחתה עד לעולם העשי', שזוהי ירידה עצומה, מאיגרא רמה לבירא עמיקתא¹⁴, בדרך ארוכה ביותר, ועד לאופן דאין ערוך, והרי כל¹⁵ הדרכים בחזקת סכנה¹⁶.

וממשיך במאמר, דהנה אמרו רז"ל¹⁷ יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ומבקש המיתו, שנאמר¹⁸ צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו וכו', יצה"ר כו' יושב בין ב' מפתחי הלב וכו'¹⁹. והענין הוא, שבזה מבאר גודל הירידה בפרטיות יותר, שלא זו בלבד שישנה הירידה בקדושה גופא, ובאופן של אין ערוך, מצד כללות ענין סדר ההשתלשלות ע"י כמה ענינים של צמצומים ופרסאות ומסכים, עד שהנשמה באה לעוה"ז התחתון שאין למטה הימנו ומתלבשת בגוף, בירא עמיקתא, ועאכו"כ שזוהי ירידה גדולה ביותר לגבי למעלה מסדר השתלשלות, אלא עוד זאת, שישנה הירידה גם מצד פעולת היצה"ר כו', ובלשון הכתוב (בקאפיטל שבו מדובר אודות הארבעה שצריכין להודות) אוילים מדרך פשעם ומעוונותיהם יתענו²⁰, שזהו"ע התגברות הקליפה, והיינו, שאע"פ שמצד סדר השתלשלות מקום הקליפות הוא למטה מן הקדושה ובאין ערוך, הנה לא זו בלבד שהקליפה אינה למטה מהקדושה, אלא היא עולה ומתערבת עם

(9) ב"ר פ"א, ד.
 (10) ראה תו"א יתרו עא, א. סה"מ תרנ"ד פ"ד ה"ד. קה"ר פ"כ, ב.
 (11) תהלים לג, ו.
 (12) ראה לקו"ת שה"ש יט, ב. סה"מ.
 (13) ברכת "אלקי נשמה".
 (14) לשון חז"ל — חגיגה ה, ב.
 (15) ע"פ לשון חז"ל — ירושלמי ברכות ע' רסו. ובכ"מ.
 (16) ראה לקו"ת אחרי כה, ג. סה"מ תרצ"ב ע' קמח.
 (17) קידושין ל, ב.
 (18) תהלים לו, לב.
 (19) ברכות סא, א.
 (20) תהלים קז, יז.

הטוב, שזהו"ע תערובות טוב ורע. וכמבואר בשיחה הידועה של בעל הגאולה והשמחה²¹, שהחל מחטא עה"ד, אין ענין בעולם שאין בו תערובת טוב ורע²². וזוהי פעולת היצה"ר, שאינו מסתפק במה שנותנים לו כדי צורך קיומו וחיותו (כמבואר בארוכה בפירוש הרמ"ז²³ בענין ביעור חמץ), אלא צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו, ועי"ז יכול האדם לבוא לירידה עצומה. וכפי שמבאר במאמר²⁴, שהיצה"ר בטבעו הוא יקר וחביב בעיני עצמו במאד כו', ולא מיבעי דכל אשר יש לו הוא רק בשביל עצמו בלבד, הנה עוד זאת, שמקנא וחומד גם מה שיש לאחרים, וגוזל וחומס את חברו, וידיהם ר"ל דמים מלאו²⁵, דמים תרתי משמע [והיינו, שההתחלה בזה היא באופן של היתר, שאומר שלי שלי²⁶, ואינו צריך ליתן לאחרים, ואח"כ הולך מדחי אל דחי רח"ל ומתחיל לחמוד גם מה שיש לאחרים, ועד שרוצה ליטול משלהם, ועד שאינו מסתפק בהרצון בלבד, אלא הוא נוטל זאת ביד חזקה, ועד שכדי שיוכל ליטול מהזולת באין מפריע, הרי הוא משתדל שלא תהי' מציאותו של הזולת כלל]. וכללות ענין הירידה נחלק לד' הסוגים דחולה ים יסורים ומדבר, כמבואר במאמר²⁷ ענינם בעבודה הרוחנית, ומזה נשתלשלו ד' ענינים אלו גם בגשמיות.

וכיון שירידת הנשמה למטה היא ירידה עצומה, הנה אף שירידה זו היא צורך עלי', מ"מ, נשאלת השאלה מהו הצורך בכל זה, והלא מוטב שמלכתחילה לא תהי' ירידה כלל. ועכצ"ל, שהירידה היא צורך עלי' גדולה ועצומה, למעלה הרבה יותר מהמקום שבו היתה הנשמה קודם ירידתה ומשם ירדה, שעילוי זה נעשה עי"ז שעומד במלחמת היצר ומנצחו, ויוצא מכל ד' הסוגים דחולה ים יסורים ומדבר כפי שהם ברוחניות. וכן הוא גם בנוגע לד' ענינים אלו בגשמיות, שכאשר ישנה הירידה למעמד ומצב של סכנה, ואח"כ ויצעקו (או ויזעקו) אל הוי"ו²⁸, שעי"ז נעשה ביטול הסכנה באופן דנפלאותיו לבני אדם, אזי נעשה הענין דהודו להוי' כי טוב כי לעולם חסדו²⁹, במעמד עשרה מישראל, באופן נעלה יותר מכמו שהי' קודם כל הענין.

24) סה"מ תרפ"ז ע' רט. ע' ריד.

25) ישעי' א, טו.

26) אבות פ"ה מ"י.

27) סד"ה ברוך הגומל הב'.

28) תהלים שם, ו. כח (יג. יט).

29) תהלים שם, א.

21) ראה ספר השיחות תרפ"ה ע' 84.

22) ראה גם מאמרי אדמו"ר האמצעי ויקרא ח"ב ע' תשד. סה"מ תרס"ב ע' ש ואילך.

תרצ"ב ע' קעו. וש"נ.

23) לזהר (רע"מ) ח"ב מ, ב. הובא בסה"מ

תרצ"ב ע' תמא. תש"ד ע' 86. ועוד.

ג) **אמנם** עדיין צריך להבין בנוגע לכללות ענין הירידה, דכיון שמעמד ומצב הקליפות הוא למטה מהקדושה, א"כ, כיצד יכולים לפעול עירוב הרע בהטוב, ועד שצופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו, ובאופן שמזה יכולים לבוא לידי סכנה אמיתית (שלכן צריכים לברך ברכת הגומל), הרי זה ענין שאין לו תוקף וכח כלל, ויתירה מזה, שמצד עצמו אין לו מציאות כלל. אך הענין הוא, דהנה, מבואר בתניא³⁰ בפירוש הפסוק³¹ ועשה לי מטעמים, שיש שני מיני נחת רוח לפניו ית', א' מביטול הס"א לגמרי ואתהפכא ממרירו למתקא, והשנית כד אתכפיא הס"א בעודה בתקפה וגבורתה ומגבי' עצמה וכו'. אך כדי שיוכל להיות הנח"ר מהענין דאתכפיא ואתהפכא, צריך להיות תחילה מציאות הס"א והתגבורתה כו', וענין זה נעשה (לא ע"י שם הוי', אלא) ע"י שם אלקים, שהוא שם מדת הגבורה והצמצום³², החל מהצמצום הראשון, שע"י נעשה האפשריות לענין שבירת הכלים, מיעוט הירח, ועד לחטא עה"ד (כמבואר במאמרי י"ב י"ג תמוז דשנת תרצ"א³³). וזהו גם מ"ש בבריאת העולם (קודם עבודת האדם) בראשית ברא אלקים³⁴, שם אלקים דוקא, שהו"ע הצמצום וההעלם כו'. וכידוע גם מאמר הבעש"ט³⁵ שלכן כתיב³⁶ ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור, ולא ויהי כן³⁷, כמו בשאר המאמרות דשי"ב, כיון שלא נברא אותו האור שעליו נאמר יהי אור, אלא אור אחר³⁸, שנמשך ע"י הצמצום. וע"י צמצום זה דשם אלקים נעשה שורש ויניקה כו', עד שיכול להיות מציאות של העלם והסתר על קדושה.

ד) **אך** עפ"ז יוקשה לאידך גיסא, כיצד יכולים לבטל העלם והסתר זה, מאחר שיש לו שורש בשם אלקים, שהוא מז' השמות הקדושים³⁹. אך הענין הוא, דהנה כתיב⁴⁰ וידעת היום והשבות אל לבבך כי הוי' הוא האלקים (ולהעיר, שפסוק זה נאמר בשנת הארבעים, לאחר כל הענינים שעברו בנ"י במשך הארבעים שנה), ואיתא על זה בזהר⁴¹, דהוי' ואלקים

גם אג"ק חי"ט ע' קיג.	30 פכ"ז.
36 בראשית א, ג.	31 תולדות כז, ד.
37 ראה ספר הבהיר סימן קצ. רמב"ן עה"פ.	32 תניא שעיהוה"א רפ"ו.
38 ראה גם ספר הבהיר שם.	33 ד"ה על כן יאמרו המושלים דש"פ
39 שבועות לה, א.	חוב"ב תרצ"א (סה"מ קונטרסים ח"א קצב, א ואילך. סה"מ תרצ"א ע' שיט ואילך).
40 ואתחנן ד, לט.	34 בראשית א, א.
41 ח"א יב, סע"א. ח"ב כו, ב. קסא, א.	35 ראה כתר שם טוב סימן רמז. וראה

כולא חד, וכמבואר בארוכה בד"ה וידעת⁴², שאף שהוי' ענינו גילוי ואלקים ענינו העלם, שלכן שם הוי' הוא מקור האורות, ושם אלקים הוא מקור הכלים⁴³, מ"מ, באמיתת הענין הרי כולא חד. וטעם הדבר, כי הצמצום והגבורה דשם אלקים אינו צמצום לשם צמצום וגבורה לשם גבורה, אלא בדוגמת הגבורות דעונשי התורה, שכיון שהתורה כולה היא תורת חסד, הנה גם העונשים שבה ענינם הוא חסד, וכמארז⁴⁴ ל"כיון שנקלה אחיך הוא. ועד"ז בנוגע ענין ההתהוות שע"י שם אלקים, שאמיתית ההתהוות היא משם הוי', שזהו שפירוש שם הוי' הוא גם מלשון מהוה⁴⁵, אלא שע"י שם הוי' לבדו לא היתה יכולה להיות (כביכול) התהוות מציאות העולמות בבחי' גבול, ובמילא לא היתה יכולה להיות כללות העבודה דתומ"צ שצריכה להיות במעמד ומצב דלמצרים ירדתם כו' ויצה"ר יש ביניכם⁴⁶, ולא הי' יכול להיות הנח"ר דאתכפיא ואתהפכא, כנ"ל. ולכן הוצרכה להיות ההתהוות משם הוי' ע"י הגבורה והצמצום דשם אלקים, לשון רבים⁴⁷, שמזה יכול להיות למטה נתינת מקום לטעות כו', ע"ד מארז⁴⁸ ל"כתוב והרוצה לטעות יטעה, ועד שאיתא בספרים⁴⁹ (בשם הזהר⁵⁰) שאלקים בגימטריא הטבע, והרי טבע הוא מלשון⁵¹ טבעו בארץ שערי⁵², היינו, שכח המהוה, כח הפועל בנפעל, הוא באופן של טביעה (פאָרטרוקען) בהנברא, שאין רואים אותו, ורואים רק את מציאות הנברא. אך הכוונה היא, שבזה גופא יהי' ניכר הענין דהוי' הוא האלקים, היינו, לגלות את הכוונה שבהעלם והסתר, שהוא בשביל להפוך את היש ומציאות לאין, ולעשותו כלי לאלקותו ית', שתהי' דירה לו ית' בתחתונים⁵³, בעוה"ז התחתון שאין למטה הימנו, במעמד ומצב דלמצרים ירדתם כו' ויצה"ר יש ביניכם.

-
42 תרנ"ז (סה"מ תרנ"ז ס"ע מה ואילך).	48 ב"ר פ"ח, ח.
וראה גם ד"ה הנ"ל תרצ"ב (סה"מ תרצ"ב ע' רמד ואילך). ד"ה מה טובו תרח"ץ (סה"מ תרח"ץ ס"ע רעא ואילך).	49 פרדס שער יב (שער הנתיבות) פ"ב.
43 ראה תו"א יתרו סט, ד. לקו"ת בלק עג, ב.	ר"ח שער התשובה פ"ו ד"ה והמרגיל (קכא, ב). תניא שעהויה"א רפ"ו.
44 מכות כג, א. חינוך מצוה תקצה.	50 כ"ה בשל"ה פט, א ("דאיתא בזהר"); קפט, א ("ומרומו בזהר").
45 פרדס שער א (עשר ולא תשע) פ"ט.	51 איכה ב, ט.
תניא שעהויה"א רפ"ד. וראה זח"ג רנו, סע"ב (ברע"מ).	52 ראה סה"מ תרע"ח ע' פט. תרח"ץ ע' קסז ואילך.
46 ראה שבת פח, סע"א ואילך.	53 ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז.
47 ראה פרש"י וישלח לה, ז. סהמ"צ להצ"צ ה, ב. ובכ"מ.	ובכ"מ.

ה) **ובענין** זה גופא (שצריכים לגלות את כוונת ההעלם וההסתור דשם אלקים) יש ב' אופנים, ע"י עבודת הבירורים וע"י עבודת הנסיונות. ויובן ע"פ המבואר בלקו"ת ד"ה אחרי הוי' אלקיכם תלכו וביאורו⁵⁴ בפירוש הכתוב⁵⁵ כי מנסה הוי' אלקיכם אתכם לדעת גו', ובארוכה יותר במאמרים שלאח"ז (וגם בד"ה וידעת הנ"ל⁵⁶) שבהם נתבארה מעלת עבודת הנסיונות, שמזה מובן, שעיקר ענין ירידת הנשמה בגוף הוא בשביל עבודת הנסיונות, כי עבודת הבירורים הרי כללותה הוא בדברים המותרים שהם מקליפת נוגה, וא"כ, נשאר עדיין חלק העולם שאינו מבורר, ואי אפשר לבררו כי אם באופן של דחי, והרי אין זו תכלית הכוונה כפי שהיא מצד ענין החסד, שצריך להיות באופן שלא ידח ממנו נדח⁵⁷. אך על זה ישנו הענין דעבודת הנסיונות, שעיי"ז מתהפך הדבר המסתיר שממנו בא הנסיון⁵⁸, ע"ד זדונות נעשו לו כזכויות⁵⁹, כיון שעל ידו נתעלה האדם (מנסה מלשון נס והרמה) בעילוי גדול שלא בערך יותר מאשר ע"י עבודת הבירורים, כמבואר בכ"מ⁶⁰ שכאשר עוסקים בעבודת הבירורים אזי העבודה בלימוד התורה וקיום המצוות היא אמנם באופן דואהבת את הוי' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך⁶¹, אבל עדיין אין זה באופן דבכל מאדך⁶², ודוקא ע"י עבודת הנסיונות באים לעבודה דבכל מאדך, למעלה ממדידה והגבלה⁶². והענין בזה, שבעבודת הנסיונות צריך לשבור ולבטל את ההעלם וההסתור שבנסיון, דהנה, אמיתית ענין הנסיון הוא בדוגמת הנסיונות דאברהם (דכתיב ב"י⁶³ והאלקים נסה את אברהם), שעבד עבודתו להקריא ולהכריז אחדות הוי' בעולם⁶⁴, ועד שאפילו ענין המס"ג לא עיכבו (עס הגאט אים ניט אָפגעשטעלט), וכמו בשעה שהשליכו אותו בכבשן האש, אף שידע שכיון שע"פ טבע אש שורף, אזי תשרפנו האש ח"ו (שהרי אברהם לא הלך לכבשן האש על מנת שייעשה לו נס שכבשן האש לא יפעל פעולתו בדרך הטבע, שאז הי' זה באופן בלתי רצוי, וכמו בהרן⁶⁵, אלא הלך מלכתחילה על מנת שכבשן האש ישרפנו), אך כיון שטבע העולם לא עיכבו, ולא העלים והסתיר על עבודתו במילוי תפקיד נשמתו בעלמא דין, הנה זה גופא פעל ביטול הטבע (שהאש לא שרפה

54 פ' ראה יט, ב ואילך. כא, ב ואילך.

55 פ' ראה יג, ד.

56 סה"מ תרנ"ז ע' נב ואילך.

57 ע"פ לשון הכתוב — שמואל-ב יד,

יד.

58 ראה ד"ה אחרי ברוך מצוותיך קפה,

ב ואילך.

59 יומא פו, ב.

60 ראה סה"מ עטר"ת ע' שיב.

61 ואתחנן ו, ה.

62 ראה תו"א מקץ לט, ג-ד.

63 וירא כב, א.

64 ראה סוטה יו"ד, סע"א ואילך.

65 ראה פרש"י נח יא, כח.

אותו), עי"ז שנתגלה בחי' אוא"ס הבלתי בע"ג שלמעלה מהגבלת הטבע, והיינו, שנתגלה בשם אלקים, בגימטריא הטבע, שהוא כולא חד עם שם הוי', שענינו אור וגילוי (כמבואר בארוכה בד"ה וידעת הנ"ל⁶⁶). וגילוי זה הוא (לא ע"י עבודה הקשורה עם סדר השתלשלות, שזוהי עבודת הברורים, אלא) ע"י עבודת הנסיונות דוקא.

ו) **ועד"ז** יובן גם בענין ארבעה צריכין להודות, שסימנם וכל החיי"ם, חולה ים יסורין מדבר, שהם נמצאים במעמד ומצב של סכנה ממש, סכנת נפשות⁶⁷ (ועד"ז מי שהי' מעונה בכבלי ברזל⁶⁸), שמגיע עד העצם שלו, והיינו, שבדרך הטבע אינו רואה כיצד ינצל, כי אם בדרך נס, והרי אין סומכין על הנס⁶⁹, ואעפ"כ יש אצלו הענין דויצעקו (וכן ויזעקו) אל הוי', הנה עי"ז נעשה אצלו עילוי גדול ביותר, עד לתכלית העלי', ע"ד העילוי שנעשה ע"י עבודת הנסיונות, שזוהי עיקר הכוונה שבשביל זה הי' כדאי כללות ענין ירידת הנשמה למטה, שהיא ירידה עצומה, עד לבירא עמיקתא, והתכלית בזה היא כדי לבטל את הבירא עמיקתא, ולעשות מהבור דירה לו ית', כמו האיגרא רמה, ועוד יותר מאשר האיגרא רמה (דאל"כ לא הי' צורך בכל ענין הירידה), כיון שדוקא ע"י העבודה דקיום התומ"צ בעוה"ז הגשמי נעשית הדירה לעצמותו⁷⁰, ועד לאשתאבא בגופא דמלכא⁷¹.

וזהו גם קישור הענין דארבעה צריכין להודות עם מ"ש בהתחלת המזמור⁷², הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו, יאמרו גאולי הוי' אשר גאלם מיד צר ומארצות קבצם ממזרח וממערב מצפון ומים, שזוהי הנתינת כח לירידה דכל ד' הסוגים דחולה ים יסורין מדבר, שהתחלתה היא מכללות ענין ירידת הנשמה בגוף, שתכליתה היא צורך עלי', להיות לו ית' דירה בתחתונים, שתכלית השלימות בזה תהי' כאשר יודו לה' גאולי ה' אשר גאלם מיד צר ומארצות קבצם ממזרח וממערב מצפון ומים, ע"י משיח צדקנו, כיון שאז יקויים היעוד⁷³ את רוח הטומאה אעביר מן הארץ, כידוע⁷⁴ המשל והדוגמא בזה מדירת המלך, שתחילה צריכים לנקותה

70) ראה המשך תרס"ו ע' ג. ובכ"מ.
71) זח"א ריו, ב. וראה תו"א יתרו עא, א.
72) תהלים קז, א"ג.
73) זכרי' יג, ב.
74) לקר"ת בלק ע, ג.

66) סה"מ תרנ"ז ע' נג.
67) ראה סדר ברכת הנהנין לאדה"ז שבהערה 1.
68) סדר ברכת הנהנין שם.
69) ראה פסחים סד, ב. זח"א קיא, ב.
קיב, ב. ול, ב.

שתהי' נקי' בתכלית, וטהורה וקדושה כו'. וכל זה נעשה ע"י העבודה במשך שית אלפי שנין דהוי עלמא⁷⁵, בירידת הנשמה בגוף, ובאופן שצופה רשע לצדיק גוי' ועומד נגדו בכל ד' האופנים דחולה ים יסורין מדבר, כפי שמבאר במאמר ענינם בעבודה הרוחנית, ומקדים שהסיבה לזה היא טרדת הפרנסה בצוק העתים כו' [שלכן יש בזה הענין דברוך הגומל לחייבים טובות שגמלני טוב, כדאיתא במאור עינים⁷⁶ שיסד הבעש"ט לומר מזמור זה בערב שבת במנחה⁷⁷, וכמבואר במ"א⁷⁸ טעם הדבר, לפי שבע"ש אחר חצות שאז מתחיל ענין השבת⁷⁹, צריכים להודות על ההצלה מכל הסכנות שישנם בהתעסקות בעובדין דחול בעוה"ז התחתון במשך ימות החול], ועד"ז בנוגע לכל ההעלמות וההסתרים ועד למניעות ועיכובים שמצד הלעו"ז, שאינם מניחים לעשות לו ית' דירה בתחתונים, והעבודה היא להתגבר על כל ההעלמות וההסתרים כו', ולעסוק בתומ"צ, שע"ז נעשים מאושרים ומבורכים בכל טוב (כפי שמסיים במאמר²⁷).

ז וזהו גם כללות הענין די"ב תמוז שאז היתה הגאולה מכל המונעים ומעכבים דלעו"ז שהיו אצל בעל הגאולה והשמחה, והו"ע גילוי שם הוי' בסדר השתלשלות שישנו בכל דור ודור ע"י האותות ומופתים שנעשים לצדיקים, כמבואר בשער היחוד והאמונה⁸⁰ בפירוש מארו"ל⁸¹ בתחלה עלה במחשבה לברוא את העולם במדת הדין ראה שאין העולם מתקיים שיתף עמו מדת הרחמים, דהיינו התגלות אלקות ע"י צדיקים ואותות ומופתים שבתורה.

יש לקשר זה גם עם מ"ש בתהלים מזמור פ"ח (שזהו הקאפיטל של בעל הגאולה והשמחה שמתחיל ב"ב תמוז זה⁸²), הוי' אלקי ישועתי⁸³, ואיתא במדרש תהלים, אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה, אין לי ישועה אלא כך ואין עיני מיחלות אלא לך, אמר לה הקב"ה, הואיל וכך הוא, אני מושיעך, שנאמר⁸⁴ ישראל נושע בהוי' תשועת עולמים. ומסיים (לבאר האופן שבו נעשה הדבר), ואני אליך הוי' שועתי ובבקר

(81) פרש"י בראשית א, א (ד"ה ברא אלקים).
 (82) ראה סה"מ י"א ניסן ח"א ע' 1 ואילך. וש"נ.
 (83) פסוק ב.
 (84) ישעי' מה, יז.

(75) ר"ה לא, א. א. סנהדרין צז, א.
 (76) ס"פ בשלח.
 (77) עטרת צבי לזח"ב קסח, ב.
 (78) ראה שער הכולל פי"ז ס"ב.
 (79) ראה פע"ח שער השבת פ"ג. ועוד.
 (80) רפ"ה.

תפלתי תקדמך⁸⁵, ובמדרש תהלים שם, מלאך שהוא ממונה על התפלה ממתין עד שתתפלל כנסי' אחרונה (המנין האחרון) של ישראל, ונוטל כל התפלות ועושה אותן עטרה ונותנה בראשו של הקב"ה, שנאמר⁸⁶ ברכות לראש צדיק, חי העולמים. וזהו גם מ"ש במזמור דארבעה צריכין להודות: ויצעקו אל הוי', ועי"ז נעשית הישועה כו'.

וזהו ברוך הגומל לחייבים טובות שגמלני טוב, כפי שהי' אצל בעל השמחה והגאולה בשעתו, ועתה, לאחר ארבעין שנין, קאי איניש אדעתי' דרבי' (כדאיתא בגמרא⁸⁷), שמגיעים לעצם פנימיות כוונתו, ובפרט בנוגע למ"ש במכתבו⁸⁸ בנוגע לענין הגאולה: "לקובעו ליום התועדות והתעוררות לחיזוק התורה והיהדות בכל אתר ואתר", שעי"ז מתאחדים עם הגאולה של נשיא הדור, שפועלת אצל כל אחד גאולה פרטית, וגאולה זו היא הכנה קרובה למעמד ומצב דאשר גאלם מיד צר ומארצות קבצם ממזרח וממערב מצפון ומים, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו בקרוב ממש.

87) ע"ז ה, ב.

88) אגרות-קודש שלו ח"ב ע' פא.

85) פסוק יד.

86) משלי יו"ד, ו.